مرۆڤ وەك بوونەوەرێكی سیاسی لەشانۆدا !! … ڕێباز محەمەد جۆزا

خوێندنەوەی مرۆڤ و كاركردن لە سیاسەت و شانۆدا ، هەوڵێكی فەلسەفیانەی پوختەو لەهەمان كاتیشدا ئاڵۆزو هەستیار و وورد . لەبەرئەوە بەگرنگی ئەم دەزانم ئەم دۆزە بەكێشە بكەم و هەوڵی خوێندنەوەی بدەم . هەرچەندە خۆم نابەستمەوە بەمیتۆدێكی دیاریكراوەو باسەكەش كەمێك چڕو پڕو پانۆرامی دەخوێنمەوە ، بەڵام فەرامۆشكردنی هەستنەكردنە بەبەرپرسیارێتی و خۆگێلكردنە لە و مێژووەی شانۆكە هەیەتی كە تائەمڕۆشی لەگەڵدا بێت قسەو باسەكان بەردەوامن و كۆتاییان نەهاتووە و چاوەڕوانیش ناكرێت بەم زوانە كۆتاییان بێت .

هەربۆیە ئەم كێشەیەم هەڵبژارد تا ئەو پەردەیە لابەرم كەدەكەوێتە سەر ڕوخساری هەندێك لەوانەی وەك "ئایدلۆژیایەكی تۆتالیتار" ی خۆیان مەڕاس داوەو گورزی قورس لەژیانی شارو ژیار دەوەشێنن لە ڕێگەی شانۆوە ،. ئەمە ئەو غەدرە قورسە ژیاریەیە كەئێمە لەو مێژووە نزیكەی شانۆدا هەمانە و زۆربەی كات ، (نزعە – ڕەوت) ێكی بازاڕی نەوەیەك سەرقاڵ دەكات بە وەك یەك لێكردن و یەك ڕەنگكردن و كارتی سوور فڕێدان بۆ پەراوێزخستنی ئەكتیڤیست و كاراكانی ناو ئەو فەزا شێواوو ناتەندروست و ناهونەریەی كە تەنها چەند كەسێكی هەڵگری ئەو بیركردنەوەیە خاوەندارێتی دەكەن و بەرگری لەمانەوەو پاراستنی دەكەن .

بۆئەوەی تێگەیشتنی شایستە و گشتگیر ڕەنێو بهێنین لەشانۆدا دەربارەی مرۆڤ ، پێوسستمان بە جیاكردنەوەیەتی لە بوونەوەرەكانی تر و گەڕانەوەیە بۆ ڕەچەڵەكی دۆزەكە كەبوونی مرۆڤە و لێڕەدا تەنها ئاماژە بۆ ئەوە دەكەم كە بوونی (مرۆڤ) لەشانۆدا هەبوویەكی ئاگامەندانەیەو دەبێت مرۆڤ خۆناس بێت و بیر لە بوونی خۆی بكاتەوە و بزانێت لە دەرەوەی جیهاندانیە ، جەگەلەو ناتەواوی و كەم و كورتیانەی كە لەبوونیدا هەن سیفەتێكی تریشی هەیە كە كاركردن و تیشك هاویشتنە بۆ سەرشتەكانی دەرەوە .

ئەوەی دەمەوێت لێرەدا باسی دەکەم ، بەهیچ شێوەیەك بەنیاز نیم ڕەچەتەیەك بەیان بکەم بۆچارەسەر ، بەئەندازەی ئەوەی دەمەوێت گفتوگۆی جدی و بەرهەمدار بخەمە سەر خوانی بیری شانۆییمان خۆئەگەر مرۆڤ رادیکاڵیست بوو ئەوا مانای وایە مرۆڤ روئیایەکی دیاریکراوی هەیە بۆ کۆی دۆزەکە و توانایەکی شاردراوەی مێژوویی لادروست دەبێت . لەم ڕووەوە تێگەیشتنی شانۆکارێك بۆ ڕادیکاڵیزم ڕزگاربوونە لە کۆت و بەندی ڕابردوو!! بەڵام ئەی چی دەرحەق بەو مرۆڤە دۆگمایە ی کە بۆهەڵتەکاندنی سیستم و بەها دووبارەکان دووبارە هەمان دۆگم بینابکاتەوە بە سەرەو نخونی یان بە لنگەو قوچی !! بیەوێت رۆحی شۆڕش دروست بکات و بە تیۆرێك بیسەپێنێت ، لەکاتێکدا نەخوێندەوارێکی تەواو عەیارە 24 بێت !!؟ بیرێکەی شۆڕش هەرگیز چارەنووسی دیاریکەری ڕادیکالًیزمی سیاسی نەبووە ، بەڵکو ئەوە لەکاتێکدایە گەڕانەوەیە بۆ دواوەو بۆمێژوویەك کە تەحەکومی پێوە بکرێت . هەروەکو چۆن سایمۆندیس ووتی : " ئەگەرچی پەیوەندی بەدیمەنە جوانەکانەوە هەبێت ئەوالەبارێکی خراپدا دەبیتَ".

بگەڕێمەوە بۆئەو سەرەتایەی کەتێگەیشتن لەمرۆڤ گەلێك ئاڵۆز و سەختە و خوێندنەوەکانیش هەمە جۆرن و هەرهێزێکی نێستالیژی و خاوەن تەکنیکی کۆن ، بیەوێت ئەو فە زاگشتیە داگیربکات جاڕی مەرگی خۆی دەدات و دووبارە تۆتالیتاریزم بەرهەم دەهێنێتەوە . ئەمەش بانگی راِستیەکە بۆ هەموو ئەوانەی باوەڕیان وایە کە دەیانەوێت مرۆڤ بکەنە پێوەرو پێودانگی هەموو شتەکان .

باشتر وایە مرۆڤ بن تالەمرۆڤ پچن یان تۆی بگەن !!

قسەکردن لەسیاسەت لە رۆژهەڵات بەگشتی و لەکوردستان کەمێك ئاڵۆزو ناڕوونە ، بەڵام تێًگەیشتن لەڕوانگەی شانۆوە بۆ سیاسەت یان بینینی شانۆییانە بۆسیاسەت و تێروانین و پەیوەندی نێوانیان و چۆتی و تەندروستی مامەڵکردنیان کێشەی قورس و هەمەجۆر بەدوای خۆیدا دەهێنێت و دەبێت بڕیار بدەین لەوەی (شانۆوسیاسەت) بەواتا دۆگم و باوەکەی وەربگرین یان بەشێوە ڕاستەقینەو فەلسەفیەکەی ؟َ ! کەلەڕاستیدا بۆهەرکامیان قورسە سەرپێی بیخوێنمەوە بەڵام بەگشتی سەرنج و تێڕاوانینی خۆم بەیان دەکەم لەڕێی ئەو میراتە شانۆییەی کەهەمانە لەمامەڵەکردنی سیاسەت لەگەڵ شانۆدا !! بۆچی؟ چونکە کاریگەریەکانی سیاسەت و سیاسیەکان لەدنیای ئەمڕۆدا کەشێکیان دروستکردووە دەتوانن دەستکاری تەواوی ژیان و شانۆش بکەن وەك پێکهاتەیەکی ژیانی و شارستانی و ژیاری پشکیان بەردەکەوێت .

بەڵام گەربمانەوێت بەدیوە فەلسەفیەکەی دا بیخوێنینەوە هەر زوو ڕووبەڕووی نەبوونی پێشینەی فکری و فەلسەفی دەبینەوە کە

پەیوەندییەکانی شانۆکەی ئێمە بەو ڕابردووەی کە هەیەتی هەر زوو دەپچڕێین و تووشی بێ ئومێدی دەبین . ئەمەجگەلەوەی ئێمەی وەرگرو بینەرانی شانۆ، پێویستمان بەهەماهەنگی کلتوری و مەعریفی هەیە تابزانین ئێمە لەکوێی دۆزەکەداین ؟ دەکەوینە کوێی قەلەقیەکانی جیهانی نوێ و شانۆ وە وەکو کورد شانۆو سیساسەت لەم ئاستە لێکاڵی و ناوچەگەرێتی و تایفەگەرێتیەدا بۆکوێ ؟ کەئەمانەش پەیوەستن بە هوشیاری و جێگیری جەماوەری شانۆو بکەرەکانی شانۆ (شانۆکار) بەگشتی دەتوانم بڵێم شانۆ (لەکوردستان) لەسەر چەند ئاستێك لەمامەڵەدایە لەگەڵ سیاسەت ئەاونیش بریتین لە :

1. دارایی و بودجە .
2. هێزو پاوەری ڕاگەیاندن و بڵاوکردنەوە.
3. لەسەر ئاستی بازاڕو مارکێتینگ بە ئایکۆن کردنی کەسە نزیکەکانی ناو دنیای سیاسەت و قسەکردن لەسەرهەندێك بەرهەم و وونکردنی هەندێکی تر و گەروەکردنی هەندێك کەسایەتی و پووچەڵکردنەوەی هەندێکی تر ..

بەهەرحاڵ قسەکردن لەسەر ئەم دنیا ناڕون ونادیارە پێویستی بە خوێندنەوەو تێبینی قوڵ و تیۆری هەیە لەڕووی (فەلسەفی و زانستی) و چونە ناو قۆناغەکانی ئەو ژیانە نیمچە (هونەری – سیاسی)یەوە کە دنیایی ئێمە لەڕووی کۆمەڵایەتیەوە دەست و پەنجەی لەگەڵ نەرم دەکات و نائاگا لە شارستانیەتیە فرە چەشن و جۆراو جۆرەکان کەدەبنە پێش مەرجی دروست بوونی شانۆیەکی پوخت و هونەری کەبەدوای خۆیاندا دیالۆگ و مشت و مڕی (جددی – ڕژد) بەرهەم دەهێنن ، بەڵام دەرهەق بەم باسەو لێرەدا نامەوێت بچمەناو ئەو کێشەو گرفتانەوە بەو ئەندازەیەی لام گرنگە ئەو پەیوەندیە کاریگەرو فرە لایەنە ببەستمەوە بە تەاووکەری پرۆسەکە ئەوانیش :

یەکەم : سیستمی شانۆ کەنیمانە

دووەم : سەرچاوەی دارایی شانۆ کەنیمانە

سێهەم : هێزو دەسەڵات و کاریگەری شانۆ (دیسان کەنیمانە)

چوارەم : بازاڕی شانۆ کەئەمیش لەو پەڕی لاوازیدایە .

واتە لەکۆتاییدا باسکردن لە کێشەکانی شانۆ پەیوەستن بە حیزب و تیۆرو فەلسەفەی سیاسی نیە لەبەر ئەوە قسەکردن لەسەر ئەم مامەڵەنازانستی و ناهونەری و ناکارگێڕیە هەر ئەو شێوازە ی لێدروست دەبێت کە جۆرێك لە خۆهەڵواسین بە جەماوەری لێ سەوزدەبێت کە ئامانج پێکردنی هێڵەکان دەبێت نەك بینینی شانۆیەکی هونەری وئەمەش دوورە لەو بیانووەی کە

بەناوی دروستکردنی بینەرەوە ڕوودەدات بەڵکو ئەوە لەبینین خستنی ئەو بونەوەرەیە کە شانێدەکات و شانێ دەبینێت .